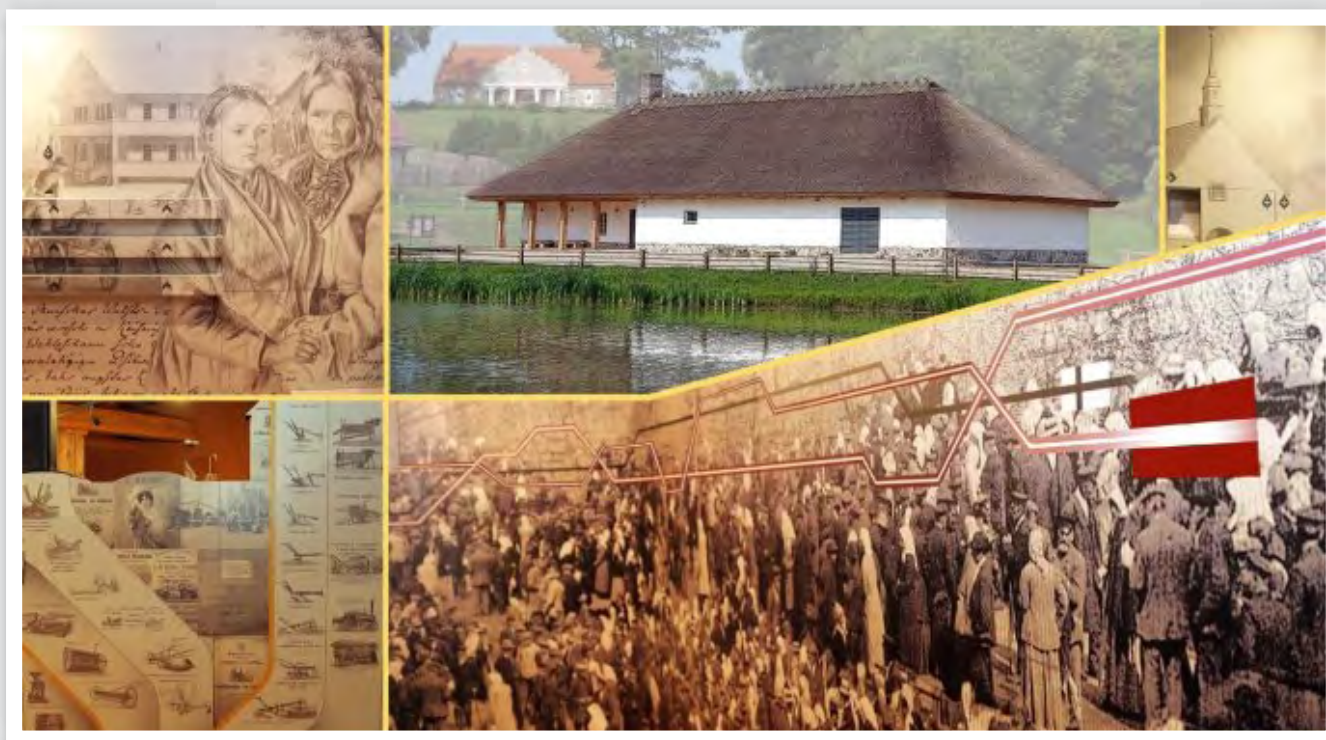

Valsts pētījumu programmas
“Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai” projekta
“Dokumentārā mantojuma izpētes nozīme, veidojot sinerģijas
starp pētniecību un sabiedrību” Nr.VPP-IZM-2018/1-0022

Pārskats # 8

Latvijas Nacionālās bibliotēkas dokumentārā mantojuma izmantošana kultūras tūrisma produktu izstrādē

Turaidas muzejrezervāta ekspozīcija “Ceļā uz Latvijas valsti. Kļaušinieks. Saimnieks. Pilsonis”

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	3
Teorētiskais ietvars	4
Darba gaita, metodes	5
Rezultāti	6
1. Aptaujas anketu rezultāti	6
2. Padziļināto interviju rezultāti	8
3. Darbības pētījums: Rojas Tūrisma informācijas centrs	9
Secinājumi un priekšlikumi	11

Raksturvārdi: kultūras tūrisms, tūrisma produktu izstrāde, dokumentārais mantojums, Latvijas Nacionālā bibliotēka

IEVADS

Lai tūrisma piedāvājumu padarītu interesantāku un to papildinātu ar pieredzējumu, tūrisma produktu veidotāji nereti izmanto vēsturiskus datus, tajā skaitā dokumentāro mantojumu, jaunu produktu veidošanai, kurus piedāvāt apmeklētājiem. Latvijas Nacionālajā bibliotēkā atrodas vairāk nekā 4 miljonu vienību liels krājums (LNB, 2019)¹, kurā iespējams meklēt un atrast informāciju, kas varētu būt rīks kvalitatīvu un faktos balstītu tūrisma produktu izveidē un kalpotu par daļu no pieredzējuma. LNB krājuma pieejamie resursi kultūras tūrisma kontekstā (*Periodika.lv*, *Zudusī Latvija*, *Lasāmskoks*, *Enciklopedija.lv*, *Kultūras kanons*, *Brāļu draudze*, *audio*, *grāmatas*, *kartes*, *attēli*, *Stenders*, u.c.). Apškatot dokumentāro mantojumu kā vēstures liecību un iekļaujot jaunus kultūras tūrisma produktus, tas atklās iepriekš nezināmus vēstures slāņus un stāstus, tādējādi tieši ietekmējot vēstures rakstīšanu un paplašinot sabiedrības izpratni par tās kultūras vēsturi un nacionālo identitāti.

Kultūras tūrisma produktu veidotāji ne vienmēr zina, kur meklēt nepieciešamo informāciju tūrisma produktu izstrādei, līdz ar to netiek apzināti un izmantoti pieejamie informācijas resursi, kā piemēram, Latvijas Nacionālās bibliotēkas lielais krājums. Tādējādi Latvijas Nacionālajai bibliotēkai un kultūras tūrisma produktu veidotājiem ir iespēja sadarboties, lai veidotu jaunus, uz dokumentāro mantojumu balstītus, kultūras tūrisma produktus. Skotija ir labs šīs potenciālās partnerības piemērs². *Visitscotland* (*Apceļot Skotiju*) virzītais e-tūrisma projekts *Ancestral Tourism Initiative* (*Senču tūrisma iniciatīva*) un joprojām ir daļa no *VisitScotland* stratēģijas valsts kā ceļojuma galamērķa popularizēšanai, kas sniedz lietotājiem plašu informācijas klāstu, palīdzot viņiem izpētīt savu ģenealoģiju (atklāt Skotiju, kā būtu darījuši viņu senči, sekojot viņu pēdās un atklājot aizraujošu vēsturi un aizraujošus stāstus).

Dokumentārā mantojuma apzināšanās veicina jaunu, uz pieredzējumu balstītu, tūrisma produktu izveidi, kas ir par pamatu ilgtspējīgai attīstībai, jo jaunu tūrisma produktu izveide veicina ekonomisko attīstību (īpaši reģionos), saglabā mantojuma liecības un ir kā piemērs, kurš veicina radošumu.

Dokumentārā mantojuma, kas vienmēr ir vienā eksemplārā iznīcība ir liels zaudējums sabiedrībai. Izstrādātais maģistra darbs "*Latvijas Nacionālās bibliotēkas dokumentārā mantojuma izmantošana kultūras tūrisma produktu izstrādē*" veicinās jaunu dokumentārajā mantojumā balstītu kultūras tūrisma produktu izveidi, kā rezultātā tik saglabāta svarīga mantojuma liecība, kurai ir būtiska un nezūdoša vērtība.

Ja mērķa grupas netiek sasniegtas, tad pūles, kas veltītas pētījuma radīšanai ir veltas, līdz ar to var teikt, ka informācijas izplatīšana ir vienlīdz svarīga kā tās radīšana, tāpēc augstākās izglītības iestādes un mācību centri, kā tilts starp dokumentāro mantojumu un tūrisma produktu izstrādātājiem, kā viena no mērķa grupām jāiesaista maģistra darba tapšanā³. Bet svarīgākā mērķa grupa ir, iepriekš tekstā minētie, tūrisma produktu izstrādātāji.

---

1 Latvijas Nacionālā bibliotēka (2019). Par bibliotēku: lnb.lv/lv/biblioteka.

2 VISITSCOTLAND. (2020). Ancestral tourism: <https://www.visitscotland.org/supporting-your-business/marketing-toolkits/ancestral-tourism>

3 Java, O., Gundare, I. (2021). The role of the National Library of Latvia in Creating Synergies Between Documentary Heritage and Society. Sabiedrība un kultūra : rakstu krājums. XXIII [23], 108-116, DOI: <https://doi.org/10.37384/SK.2021.23.108>

Dokumentāro mantojumu ir nepieciešams saglabāt, lai tam varētu piekļūt, un sabiedrībai tas ir svarīgs, jo tas veicina⁴:

- cilvēku prieku un iedvesmu,
- kultūras vērtības,
- mācīšanās potenciālu,
- ekonomisko labklājību,
- sociālo taisnīgumu.

Mērķis izpētīt kultūras tūrisma produktu izstrādātāju veidošanas paradumus un sagatavot dokumentārā mantojuma izplatīšanas ceļa karti tūrisma produktu izstrādātājiem, sniegt rekomendācijas LNB dokumentāra mantojuma pasniegšanai mērķa grupai saistošā un ērtā formā, kuru saturs atbilst mērķu grupas vajadzībām.

TEORĒTISKAIS IETVARŠ

Līdz šim darba autores izpētītā literatūra par dokumentāro mantojumu un tā saglabāšanas nozīmi vēsta par potenciālajām iespējām tūrismā⁵, bet nav precīzi pētījumi par izstrādātiem kultūras tūrisma produktiem, kuri balstīti uz dokumentāro mantojumu.

Pētnieki par iespēju dokumentārajam mantojumam piesaistīt tūristus, norāda, ka starp materiālajiem mantojumiem dokumentārais mantojums var būt vismazāk pievilcīgs plašākā sabiedrībā. Bibliotēkas un arhīvi reti tiek piedāvāti kā kultūras tūristu piesaistes vietas. Muzeji, pieminekļi, arheoloģiskās vietas un pat notikumi, kas godina nemateriālo kultūras mantojumu, visi ir izmantoti kā līdzeklis apmeklētāju piesaistīšanai. Tas liek uzdot jautājumu: kāpēc gan valsts, gan privātā sektora pārstāvji neņem vērā bibliotēkas un arhīvus? Pētnieki⁶ apgalvo, ka dziļi iesakņojies sociālais un kultūras ietvars ir ierobežojis vēsturiskos arhīvus un bibliotēkas ar saglabāšanas nozīmi, padarot tās saistošas galvenokārt tiem, kam ir interese par vēsturi.

Pētījumā *Pasaules dokumentārā mantojuma neveiksme?*⁷ norāda, ka mantojuma pētījumi reti apskata vēsturiskos dokumentus un mutiskās liecības kā galveno analīzes priekšmetu, galvenokārt tāpēc, ka tie ietilpst arhīvu pētījumu kategorijā. Tomēr dokumentālajam mantojumam ir spēcīgs konstruktīvs spēks vēstures stāstījumos, kas ir ārkārtīgi svarīgi starptautiskā mantojuma politikas izpratnē. Tāpat kā citi mantojuma veidi, arī dokumentārais mantojums sniedz iespēju veidot dialogu ar pagātni un risināt sarunas ar pašreizējo realitāti, bet tas ir arī unikāls, jo ir mazāk pakļauts komercializācijai un komodifikācijai⁸ (resursu, objekta pārvēršana par produktu (preci)), nekā cits materiālais mantojums vai nemateriālais mantojums. Vēsturnieki bieži izmanto dokumentus kā pamatodus pierādījumus, no

4 Mkuwira, R. M. (2016). Preservation of documentary heritage in Malawi. *Journal of the South African Society of Archivists*, 1-11

5 Mkuwira, R. M. (2016). Preservation of documentary heritage in Malawi. *Journal of the South African Society of Archivists*, 1-11.

6 Moteiro, G. C. (2016). What if Documentary Heritage Attracted Tourists? Thoughts on the Potential for Tourism of Historical Libraries and Archives. In *Tourism and History: World Heritage – Case Studies of Ibero-American Space* (pp. 568-584). Interdisciplinary Centre of Social Sciences – University of Minho (CICS.NOVA.UMinho).

7 Nakano, R. (2018). A failure of global documentary heritage? UNESCO's 'memory of the world' and heritage dissonance in East Asia. *Contemporary Politics*, 481-496. doi:10.1080/13569775.2018.1482435

8 Makkarčers, B., & du Krosa, H. d. (2007). In *Kultūras tūrisms. Tūrisma un kultūras mantojuma pārvaldības partnerība* (p. 279). Neputns.

kuriem var atvasināt vēsturisku stāstījumu. Kā piemēru var minēt Tautas daiļamata meistarau Daumantu Kalniņu, kura galvenais informācijas avots, darinot senās rotas, bija Latvijas Vēstures muzeja krājumu glabātuve, kur Daumants Kalniņš iepazīnās ar seno rotu oriģināliem. Vairāku gadu rūpīga rotu izpēte un arheologu konsultācijas deva pārliecību, ka stāsts balstās uz faktiem, kas tūristiem citur nav pieejami (intervija 2020.gada 7.oktobrī).

DARBA GAITA, METODES

Pētījumā tika iesaistītas divas puses- Latvijas Nacionālā bibliotēka un kultūras tūrisma produktu veidotāji (mazie un vidējie tūrisma uzņēmumi, gidi, Tūrisma Informācijas centri, ienākošā tūrisma operatori un tūrisma aģentūras, muzeji u.c.).

Pētījuma pirmais posms. Lai gūtu pārskatu par Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbību un informācijas meklēšanu datu bāzes, tika veiktas intervijas ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbiniekiem (Letonikas nodaļas vadītāja Vija Daukšte, Letonikas nodaļas vadītājas vietniece Viktorija Surska), ka arī padziļināta apmācība informācijas meklēšanā Latvijas Nacionālās bibliotēkas resursos (V.Surska).

Pētījuma otrajā posmā tika izmantotas dažādas metodes datu savākšanai. Teorētiskās metodes- veikta sistemātiska zinātnisko publikāciju, grāmatu un elektronisko **resursu izpēte un saturs analīze**, lai gūtu visaptverošu pārskatu par dokumentārā mantojuma jēdzienu, dokumentārā mantojuma krājumu, tūrisma produktiem, kas izveidoti balstoties uz dokumentāro mantojumu.

Ar aptaujas metodes palīdzību noskaidrots, kādu dokumentāro informāciju un kādiem nolūkiem izmanto tūrisma un/vai viesmīlības industrijas pārstāvji. Gadījuma studijas ļāva iepazīties un izanalizēt kultūras tūrisma produktus, kas izveidoti balstoties uz dokumentāro mantojumu. Aptauja tika veikta laikā periodā no 2020.gada jūlija līdz novembrim, tajā piedalījās 113 respondenti no dažādām vecuma grupām un Latvijas teritorijām.

Padziļinātu interviju veidā iegūta informācija, kā tūrisma un/vai viesmīlības industrijas pārstāvji dokumentārā mantojuma krājumos meklē informāciju, lai izzinot vēstures liecības izveidotu jaunus produktus un pakalpojumus. Padziļinātās intervijas ļāva vēl vairāk iedziļināties un izprast gadījuma studijās atklātās uz dokumentāro mantojumu balstīto tūrisma produktu veidošanas nianšes. Padziļinātās intervijas tika veiktas laikā periodā no 2020.gada novembra līdz 2021.gada februārim, tajā piedalījās 8 respondenti. Intervijā piedalījās tūrisma jomas pārstāvji no Vidzemes, Kurzemes un Zemgales. 7 no privātā sektora un 1 pārstāvis no pašvaldības.

REZULTĀTI

1. Aptaujas anketu rezultāti

Ar aptaujas anketas palīdzību tika rastas atbildes uz jautājumu, kā dokumentāro mantojumu izmanto respondenti. Tikai 15% no respondentiem to ir izmantojuši regulāri un ir izveidojuši dažādus jaunus kultūras tūrisma objektus (skatīt 1.attēlu). Var minēt vairākus piemērus, kā kultūras tūrisma produktu veidotāji izmantojuši dokumentāro mantojumu:

- Militārais mantojums;
- Karostas festivāls (Liepāja);
- Lina ceļš (Viļaka);
- Pastaigu maršruti Daugavpils cietoksnī;
- Cēsu pils Dienvidu torņa ekspozīcija “Dzīve uz pulvermucas”;
- Jūgendstila kvartāls Rīgas klusajā centrā;
- Ekspozīcija Turaidas muzejrezervātā “Ceļā uz Latvijas valsti. Kļaušinieks. Saimnieks. Pilsonis”;
- Sieviešu un vīriešu tēli Rīgas namos un pieminekļos (ekskursija);
- Receptes un grāmatas par Kaucmindeš saimnieču skolu un Brantu muižu;
- u.c.

Kā ļoti veiksmīgus piemērus var izcelt Militārā mantojuma projektu⁹ un ekspozīciju Turaidas muzejrezervātā. Latvijā un Igaunijā apmeklētājiem pieejama militārā mantojuma vietu datu bāze ir izveidota muzeji, cietokšņi, militārā aprīkojuma vietas, takas, bunkuri, cīņu vietas, militārās pilsētas, infrastruktūras objekti, piemiņas vietas, kas liecina par laiku no Pirmā pasaules kara sākuma 1914.gadā un abu valstu neatkarības iegūšanas 1918.gadā līdz tās atjaunošanai 1990./1991.gadā¹⁰. Militārā mantojuma datu bāzē var atrast - kādām vajadzībām šie slepenie objekti kalpojuši padomju laikos, kādi notikumi tur risinājušies, kā armijas klātbūtne ietekmēja vietējo cilvēku ikdienas dzīvi. Katram objektam ir foto-galerija, tas atzīmēts Google kartē, kur iespējams skatīt tā stratēģisko novietojumu satelītuņņēmumā. Gandrīz katram ir arī savs stāsts, joks, leģenda, ko stāstījuši aculiecinieki¹¹.

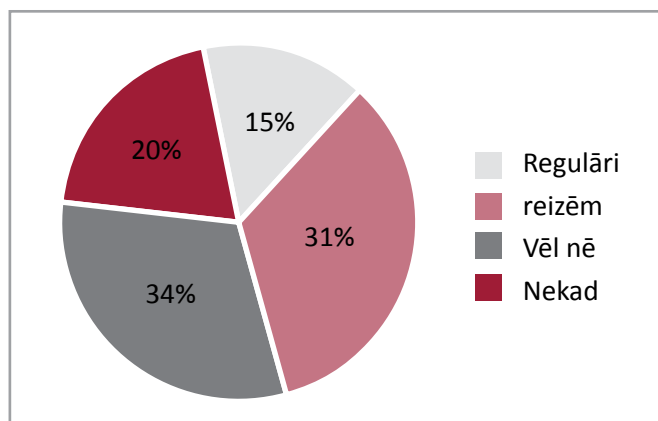
9 Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas Interreg projekts “Latvijas un Igaunijas kopīgā Militārā Mantojuma tūrisma produkts (EST-LAT156)”

10 Militārais mantojums. Pieejams: <https://militaryheritagetourism.info/lv> (aplūk. 03.11.2020).

11 Lauku ceļotājs. Militārais mantojums. Pieejams: https://www.celotajs.lv/cont/wrth/military_lv.html?o (aplūk. 03.11.2020).

Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas dienā, 2019. gada 4. maijā, Turaidas muzejrezervātā atjaunotajā kļaušinieku mājā atklāta ekspozīcija “Ceļā uz Latvijas valsti. Kļaušinieks. Saimnieks. Pilsonis.”¹². Ekspozīcija apver vairāk nekā simts gadu ilgu vēstures posmu no dzimtbūšanas atcelšanas Vidzemē 1819. gadā līdz Latvijas Republikas Agrārās reformas likuma pieņemšanai 1920. gadā. Vienlaikus tas ir vēstījums par individuālās brīvības un tiesiskās vienlīdzības attīstību. Ekspozīcija ir muzeja pētnieciskā un krājuma daudzu gadu darba rezultāts.

1.attēls. Dokumentārā mantojuma izmantošana kultūras tūrisma produktu izstrādē.

Respondentiem tika arī uzdots jautājums *Vai Jūs esiet pazīstams ar terminu “dokumentārais mantojums”* un 50 % no respondentiem atbildēja, ka ir pazīstami ar terminu “dokumentārais mantojums”, 24% terminu ir dzirdējuši, bet nezina tā nozīmi un 40% no respondentiem pirmo reizi dzirdēja šo terminu. Tas korelē ar to, ka tikai 15% no respondentiem to ir izmantojuši un atraduši sev nepieciešamo informāciju. Vairākums respondentu norādīja, ka *informācijas meklēšana ir laikietilpīgs process un izpētei pāriet ilgāks laiks nekā plānots; zināšanu trūkums, kas ierobežo iespēju atrast nepieciešamo informāciju, resursu un laika trūkums; nepieciešamība ik reizi pārbaudīt šaubīgu informāciju u.c. atbildes.*

Uzdodot jautājumu par to, kā tiek izmantoti dažādi informācijas resursi, regulāri tika izmantoti *Interneta resursi, privātās bibliotēkas un mutvārdu informācija (intervijas, semināri)*. Retāk tika izmantoti *arhīva un muzeju krājumi*. Respondenti apgalvoja, ka arhīvu un muzeju apmeklējums prasa daudz laika resursus.

Respondenti atzīmēja arī dažādas grūtības, ar kādām tiem nākas saskarties meklējot informāciju kultūras tūrisma produktu izveidē:

- Informācijas trūkums un zināšanu trūkums (kur meklēt?)
- Zināšanu nepieciešamība (cilvēkresursi, valodas, IT rīki u.c.)
- Informācija atšķiras dažādos resursos un materiālos (pārāk daudz portālu, kuros informācija par vienu objektu atšķiras, ir neprecīza).

No aptaujas rezultātiem var secināt, ka Latvijas Nacionālajai bibliotēkai ir liels potenciāls tā krājuma izplatīšanā kultūras tūrisma produktu veidotājiem.

¹² Latvija 100. Pastāvīgā ekspozīcija “Ceļā uz Latvijas valsti. Kļaušinieks. Saimnieks. Pilsonis.”.

Pieejams: <https://lv100.lv/programma/kalendars/ekspozicija-cela-uz-latvijas-valsti-klausinieks-saimnieks-pilsonis/> (aplūk. 07.11.2020).

2. Padziļināto interviju rezultāti

Darba autorei bija nepieciešams izpētīt kā dokumentāro mantojumu izmantoja respondenti un uz to pamatojoties var sniegt rekomendācijas tiem, kuri vēl nav izmantojuši vai arī plāno izmantot dokumentāro mantojumu jaunu kultūras tūrisma produktu izstrādē.

Respondentiem tika uzdots jautājums *kur tie meklē informāciju kultūras tūrisma produktu veidošanai*. Internetā tiek izmantoti tādi interneta resursi kā: Nacionālā vēstures muzeja arhīvs, Okupācijas muzeja mājas lapa, pieejamās publikācijas, Google pārlūks, Letonika. Klātienē respondenti informāciju meklē, apmeklējot tematiskos seminārus un lekcijas, iegūst informāciju no saviem kolēģiem un laikabiedriem, vietējiem iedzīvotājiem. Viens no respondentiem- gids, atbildēja, ka labprāt dalās ar saviem noderīgiem atradumiem.

Darba autore secināja, ka lielākā daļa respondentu meklē to informāciju, kas ir vistuvāk. Kā piebilda viens no respondentiem- **“Ņem to, kas Tev ir apkārt un tad skaties plašāk”**.

Jautājot respondentiem vai tie ir izmantojuši Latvijas Nacionālās bibliotēkas materiālus, lielākoties respondenti atbildēja noraidoši, jo lielākajai daļai respondentu bibliotēkas saistās tikai ar grāmatām. Viens no respondentiem norādīja, ka sadarbojas ar vietējo Valmieras bibliotēku un izmanto bibliotēkas mājas lapā esošo novadpētniecības sadaļu. Vairāki respondenti piebilda, ka labprāt izmantotu Latvijas Nacionālās bibliotēkas materiālus, ja zinātu kā to darīt.

Kā piemēru var minēt mazbānīša *Ainaži–Valmiera–Smiltene* šaursliežu dzelzceļa līniju, par kuru liecības var atrast Valmieras muzeja krājumā. 2021.gadā Valmieras muzejā tapusi izstāde par mazbānīti “Nākamā pietura”, kas iekļauj atmiņu stāstus, fotogrāfijas, kas veido lielāko kolekcijas daļu, iespieddarbus un citus priekšmetus¹³.

Respondente gide Ineta Amoliņa uzrakstījusi pētniecisku darbu “Pa bānīša takām”, kurā tika pētīta šaursliežu dzelzceļa vēsture posmā Smiltene - Ainaži, galveno uzsvāru liekot uz ceļa posmu Valmierā un tās apkārtnē. Pētnieciskajā darbā iekļauti vairāk kā 300 vēstures avoti - gan arhīva un muzeja materiāli, gan fotogrāfijas un cilvēku atmiņu stāsti. Lai izstrādātais darbs būtu praktiski vēl nozīmīgāks, Ineta Amoliņa izveidojusi darba pielikumu, kurā iekļauti dažādas sarežģītības pakāpes uzdevumi skolēniem¹⁴.

Savukārt, Oleru muižas īpašiece norādīja, ka Oleru muižas ainavu dārzs Oleros tiek veidots un uzturēts sekojot 19. gs. beigu tradīcijām ar tām atbilstošu augu izvēlei. Ar biedrības “Oleru muiža” palīdzību esot savākta visa nepieciešamā informācija.

13 Valmieras novads. Izstāde par mazbānīti “Nākamā pietura”. Pieejams: <http://www.valmierasnovads.lv/izstade-par-mazbaniti-nakama-pietura/> (aplūk. 07.02.2021).

14 Historia.lv. Amoliņa, Ineta. Pa bānīša takām... Šaursliežu dzelzceļa Smiltene – Ainaži apraksts. Metodisks mācību materiāls – pētījums. Valmiera, 2010. 38.lpp. Pieejams: <https://www.historia.lv/biblioteka/amolina-ineta-pa-banisa-takam-saursliezu-dzelzcela-smiltene-ainazi-apraksts-metodisks> (aplūk. 21.04.2021).

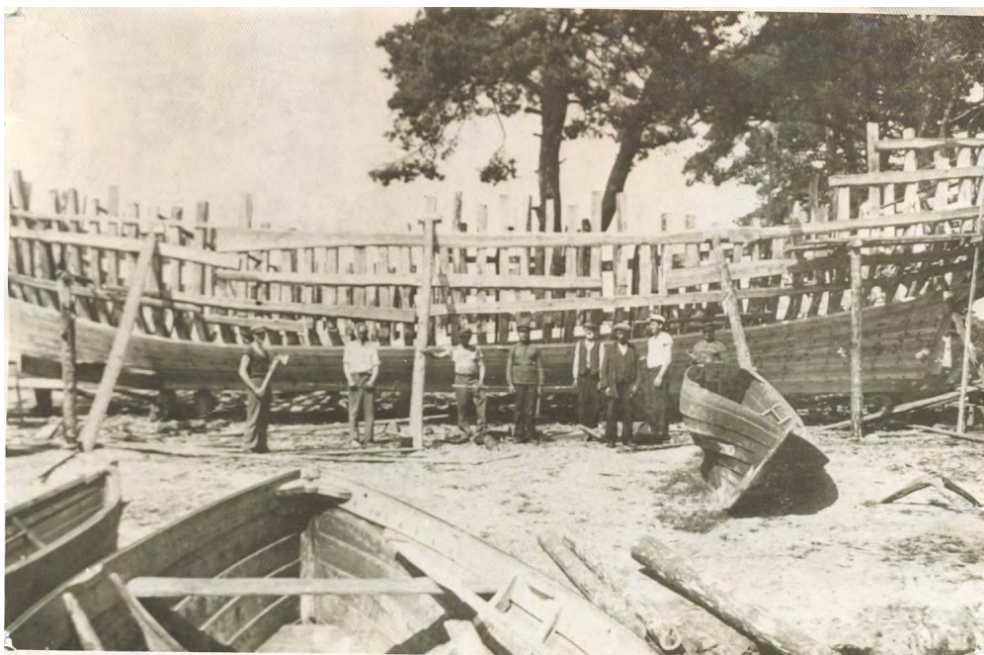

3. Darbības pētījums: Rojas Tūrisma informācijas centrs

Lai citiem kultūras tūrisma produktu veidotājiem parādītu, ka izmantojot dokumentāro mantojumu var sekmīgi izveidot jaunu kultūras tūrisma produktu, darba autore aptaujāja tos aptaujas anketu respondentus, kuri apstiprinoši atbildēja uz jautājumu par to vai tiem ir idejas jaunu kultūra tūrisma produktu izveidei. Darba autorei uz sadarbību atsaucās Rojas Tūrisma informācijas centrs. Šāds jaunizveidots kultūras tūrisma produkts parādīs ceļu, kādu nepieciešams veikt citiem interesentiem, kuri vēlas izmantot dokumentāro mantojumu.

Rojas Tūrisma informācijas centrs piedāvāja izpētīt buru kuģu būvniecību Ziemeļkurzemē (kuģu un kuģu būvētāju dzimtu likteņi, reisi) 19.gs vidus līdz 20.gs sākumam.

19. gadsimta otrajā pusē attīstījās piekrastes un tālbraucēju burukuģu būve, piekrastes un tālbraucēju kuģniecība, kas augstāko līmeni sasniedza 20. gadsimta sākumā. Rīgas jūras liča piekraste no Jūrmalas līdz Kolkai ir viena no nozīmīgākajām teritorijām, kur dibinājās jūrskolas un attīstījās kuģu būve. Un šajā piekrastes teritorijā arī tikai visvairāk uzbūvēti dažāda lieluma un veida buru kuģi, kopskaitā ap 250. Visintensīvāk buru kuģi tika būvēti piekrastes teritorijā no Mērsraga līdz Rojai (skatīt 2.attēlu). Jūrniecība attīstījās uz zvejnieku daudzu paaudžu kopdarba tradīciju bāzes, apvienojot ģimenes, radu, kaimiņu u.c. ļaužu darbaspēku, līdzekļus un zināšanas kopīga mērķa sasniegšanai. Latvijas piekrastes kuģi tika būvēti, ņemot vērā tēvu un vectēvu pieredzi laivu būvē. Kuģus būvēja jūrmalas kāpās, klajā laukā, vietā, kur varēja pievest materiālus, kā arī kuģa ievilkšanai jūrā iespējami piemērotā vietā¹⁵.

2.attēls. Burinieka būve Kurzemes jūrmalā 20.gs 20.gadi. Rojas Jūras zvejniecības muzeja krājums.

¹⁵ Lauku ceļotājs. Līvu ceļš. Pieejams: https://www.celotajs.lv/lv/e/story/view/livu_cels/ff8081815756b18d0157701e6308014f?1 (aplūk. 07.11.2020).

Rojas Tūrisma informācijas centra piedāvātā kultūras tūrisma produkta izstrādes posmi:

- Tikšanās ar sadarbības partneri Rojas TIC (vēlāk arī regulāra saziņa).
- Temata iepazīšana. Darba autore vispirms rūpīgi iepazīnās ar tematu par jūrniecību Ziemeļkurzemes pusē. Tika izmantotas Valmieras bibliotēkā pieejamās grāmatas, interneta resursi, Rojas Tūrisma un informācijas centra bukleti, Rojas Jūras Zvejniecības Muzeja krājuma materiāli.
- Ideja. Lai nonāktu pie idejas, bija nepieciešamas regulāras tikšanas. Darba autores gadījumā ar Rojas TIC notika attālinātas tiešsaistes Zoom tikšanās. Darba autore ar Rojas TIC nonāca pie vēlamā sadarbības rezultāta idejas - audio maršruta izveides (vietējā iedzīvotāja ierunāts stāstījums par konkrētu objektu. Stāstu par objektu var noklausīties nolasot QR kodu pie katra no objektiem).
- Informācijas materiālu meklēšana Latvijas Nacionālās bibliotēkas datu bāzēs.
- Sadarbības paplašināšana un sadarbības partneru piesaiste (Rojas Jūras Zvejniecības Muzejs, Engures TIC, Kolkas TIC).

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Pamatojoties uz aptaujā un intervijās iegūto datu analīzi, darba autore izstrādājusi ieteikumus Latvijas Nacionālajai bibliotēkai.

1. Kultūras tūrisma produktu veidotāji uzsvēra, ka būtu nepieciešama vienota **digitāla datu bāze**, ar iesaistīto pušu kopīgu sadarbību: pašvaldība-muzejs-bibliotēka-kultūras tūrisma produktu veidotāji (ietverot arī citas tūrisma formas)
2. Latvijas Nacionālās bibliotēkas speciālistu palīdzība un **tematiski informatīvie semināri/apmācības** kultūras tūrisma produktu veidotājiem.
3. **Bezmaksas pieeja resursiem/brīvpieeja** Latvijas Nacionālās bibliotēkas datu bāzēm.
4. Plašāka datu digitalizācija **Latvijas Nacionālajā bibliotēkā** (ne visi dokumenti ir digitalizēti, ne vienmēr interneta meklētājam izdodas pateikt pareizo raksturvārdu).
5. **Vēsturisku dokumentu/dokumentārā mantojuma vākšanas talka**, galvenokārt no iedzīvotājiem, lai izvairītos no svarīgu dokumentārā mantojuma materiālu zaudēšanas.